

**МОНГОЛ УЛС
САНХҮҮГИЙН ЗОХИЦУУЛАХ ХОРОО
ДААТГАЛЫН ГАЗАР**

**ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН 2011 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР
УЛИРЛЫН САНХҮҮ, ДААТГАЛЫН ҮЙЛ
АЖИЛЛАГААНЫ НЭГДСЭН ТАНИЛЦУУЛГА**

УЛААНБААТАР ХОТ

2012.03.12

ГАРЧИГ

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН НЭГДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

- 1.1 ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ
- 1.2 ДААТГАГЧИЙН ХӨРӨНГӨ
- 1.3 ДААТГАГЧИЙН ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ӨМЧ
- 1.4 ДААТГАЛЫН ХУРААМЖИЙН ОРЛОГО
- 1.5 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР
- 1.6 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ОЛГОВРЫН ТҮВШИН
- 1.7 ДААТГАГЧИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА
- 1.8 ДААТГАЛЫН НӨӨЦ САН
- 1.9 ДАВХАР ДААТГАЛ

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ЕРДИЙН ДААТГАЛ

- 2.1 ЕРДИЙН ДААТГАЛ
- 2.2 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ХӨРӨНГӨ
- 2.3 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ӨМЧ
- 2.4 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ХУРААМЖИЙН ОРЛОГО
- 2.5 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР
- 2.6 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨХӨН ОЛГОВРЫН ТҮВШИН
- 2.7 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН АШИГТ АЖИЛЛАГАА
- 2.8 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨӨЦ САН
- 2.9 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ДАВХАР ДААТГАЛ
- 2.10 МАЛЫН ИНДЕКСЖҮҮЛСАН ДААТГАЛЫН ТАЛААР

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛ

- 3.1 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН ХӨРӨНГӨ, ЭЗЭМШИГЧИЙН ӨМЧ
- 3.2 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН ОРЛОГО, НӨХӨН ТӨЛБӨР
- 3.3 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН АШИГ, НӨӨЦ САН

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ДААТГАЛЫН МЭРГЭЖЛИЙН ОРОЛЦОГЧ

- 4.1 ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧ
- 4.2 ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

ДҮГНЭЛТ

ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН 2011 ОНЫ 4 ДҮГЭЭР УЛИРЛЫН САНХҮҮ, ДААТГАЛЫН ҮЙЛ АЖИЛЛАГААНЫ НЭГДСЭН ТАНИЛЦУУЛГА

НЭГДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ДААТГАЛЫН САЛБАРЫН НЭГДСЭН ҮЗҮҮЛЭЛТ

1.1 ЕРӨНХИЙ МЭДЭЭЛЭЛ

2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын зах зээл дээр ердийн болон урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагаа эрхэлдэг 17 компани, 188 даатгалын салбар, 2057 даатгалын төлөөлөгч, 8 даатгалын зуучлагч компани, 9 даатгалын хохирол үнэлэгч компани, 13 актуарч, нийт 2104 тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчид үйл ажиллагаагаа явуулсан байна.

Хүснэгт-1

Даатгалын зах зээл дээрх тусгай зөвшөөрөл, эрх эзэмшигчдийн тоо

д/д	Тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч	2007-ИҮ	2008-ИҮ	2009-ИҮ	2010-ИҮ	2011-ИҮ
1	Даатгагч	15	16	18	17	17
	Даатгалын компанийн салбар	91	120	129	138	188
2	Даатгалын төлөөлөгч	690	1167	1676	2061	2057
3	Даатгалын зуучлагч	2	4	5	9	8
4	Даатгалын хохирол үнэлэгч	-	-	2	6	9
5	Даатгалын актуарч	-	9	10	12	13
	Бүгд	707	1196	1711	2105	2104

Даатгалын зах зээл дээрх тусгай зөвшөөрөл эзэмшигчдийн тоо 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар 2010 оны мөн үеийнхээс үндсэндээ өөрчлөгдөөгүй хэвээр байна. Тайлант хугацаанд “Гранд даатгал” ХХК нь “Ард даатгал” ХХК-тай нэгдэж үйл ажиллагаа явуулсан, мөн “Мандал женерал” ХХК ердийн даатгалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл шинээр авсан.

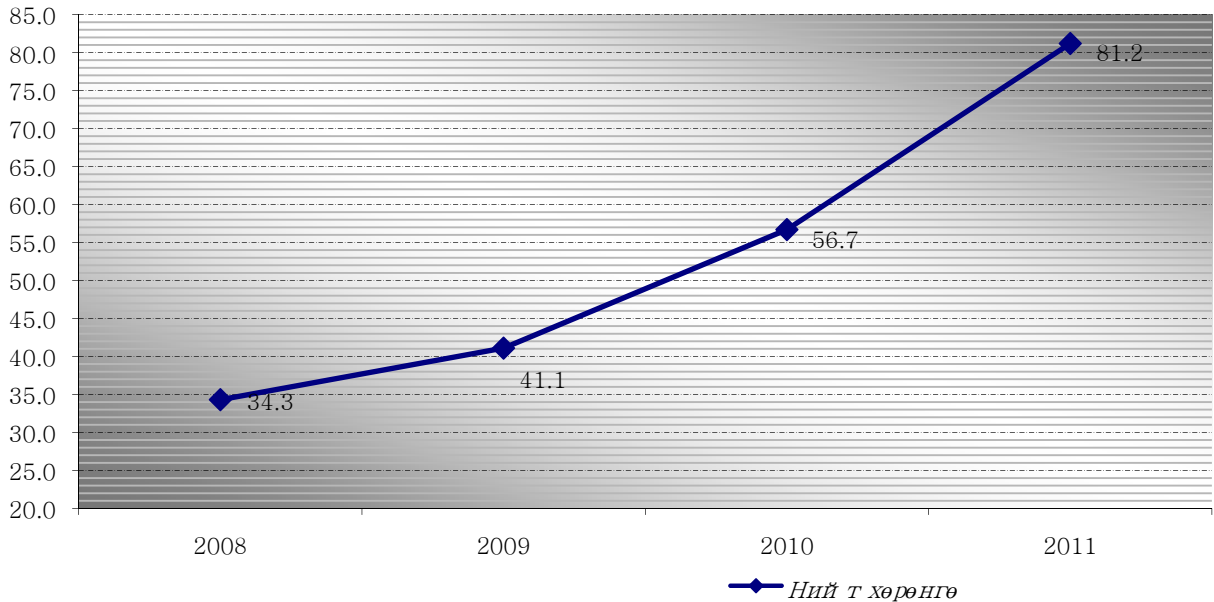
График-1

1.2 ДААТГАГЧИЙН ХӨРӨНГӨ

2011 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулж буй 17 компанийн хөрөнгийн нийт хэмжээ 81.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн нь өмнөх 2010 оны мөн үетэй харьцуулахад 24.5 тэрбум төгрөг буюу 1,4 дахин өссөн байна. Мөн 2008 оны мөн үетэй харьцуулахад 46.9 тэрбум төгрөг буюу 2,3 дахин өссөн дүнтэй байна. График-2

Даатгалын компаниудын хөрөнгийн хэмжээ
/тэрбум төгрөгээр/

Даатгалын салбарын нийт эргэлтийн хөрөнгө 2010 оны 4 дүгээр улиралд 47.3 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 83,3 хувь, эргэлтийн бус хөрөнгө нь 9.5 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 16,4 хувийг эзэлж байсан бол 2011 оны мөн үед эргэлтийн хөрөнгө 65.6 тэрбум төгрөгт хүрч нийт хөрөнгийн 80,7 хувь, эргэлтийн бус хөрөнгө 15.6 тэрбум төгрөг буюу нийт хөрөнгийн 19,3 хувийг эзэлж байна.

Даатгалын компаниудын эргэлтийн хөрөнгө өмнөх оны мөн үеийнхээс 1,4 дахин өссөн нь дүрмийн сангийн доод хэмжээг нэмсэнтэй холбоотой юм. Харин нийт хөрөнгөд эргэлтийн бус хөрөнгийн эзлэх хувийн жин өмнөх оны мөн үеэс өсч, эргэлтийн хөрөнгийн нийт хөрөнгөд эзлэх хувийн жин буурсан байна. Үүнд эргэлтийн бус хөрөнгө дэх үндсэн хөрөнгийн өсөлт, хөрөнгө оруулалт ба бусад хөрөнгийн өсөлтүүд нөлөөлсөн.

Эргэлтийн болон эргэлтийн бус хөрөнгө

Үзүүлэлтүүд	2010.12.31		2011.12.31		Өсөлт/ бууралт	
	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	пункт
Эргэлтийн хөрөнгө	47305.9	83.3	65560.6	80.7	18254.7	-2.6
Эргэлтийн бус хөрөнгө	9457.1	16.4	15672.8	19.3	6215.7	2.9
Нийт хөрөнгө	56763.0	100.0	81233.4	100.0	24470.4	

2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар эргэлтийн хөрөнгийн 59,5 хувийг мөнгө, түүнтэй адилтгах хөрөнгө, 28.2 хувийг богино хугацаат хөрөнгө оруулалт, 11,1 хувийг дансны авлага, үлдэх 1,2 хувийг бусад эргэлтийн хөрөнгө эзэлж байсан байна. Эргэлтийн хөрөнгийн бүтцийг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад богино хугацаат хөрөнгө оруулалт 6,2 пунктээр, дансны авлага 0,7 пунктээр өсч, мөнгө түүнтэй адилтгах хөрөнгө 5,3 пунктээр, бусад эргэлтийн хөрөнгө 1,6 пунктээр тус тус буурсан байна.

Эргэлтийн хөрөнгийн дүн өмнөх оны мөн үеийнхээс 18.2 тэрбум төгрөгөөр өссөн байгаа бөгөөд үүнд шинээр тусгай зөвшөөрөл авсан “Моннис даатгал” ХХК, “Мандал женерал даатгал” ХХК-иудын дүрмийн сангийн мөнгөн хөрөнгө нөлөөлж байна.

Хүснэгт-3

Эргэлтийн хөрөнгө

Үзүүлэлтүүд	2007		2008		2009		2010		2011	
	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь
Мөнгө ба түүнтэй адилтгах хөрөнгө	15600.1	64.3	22162.2	74.8	23487.8	64.8	34241.1	72.38	39010.3	59.5
Богино хугацаат хөрөнгө оруулалт	3065.4	12.6	2862.2	9.7	7967.8	22.0	8560.4	18.10	18532.6	28.2
Дансны авлага	1979.8	8.2	2476.0	8.4	3754.2	10.4	3844.5	8.13	7243.3	11.1
Бусад эргэлтийн хөрөнгө	3625.2	14.9	2131.7	7.2	1024.9	2.8	659.9	1.39	774.3	1.2
Эргэлтийн хөрөнгийн дүн	24270.5	100.0	29632.1	100.0	36234.7	100.0	47305.9	100.0	65560.6	100.0

2011 оны 4 дүгээр улирлын эцсийн байдлаар даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудыг хөрөнгийн хэмжээгээр нь харьцуулахад “Монгол даатгал” ХХК, “Бодь даатгал” ХХК, “Мандал женерал даатгал” ХХК-ийн хөрөнгө даатгагчдын нийт хөрөнгийн 40,9 хувийг эзэлж, “Жонон даатгал” ХХК-ийн 1.4 тэрбум төгрөгийн хөрөнгө хамгийн бага буюу зах зээлийн нийт хөрөнгийн 1,8 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт-4

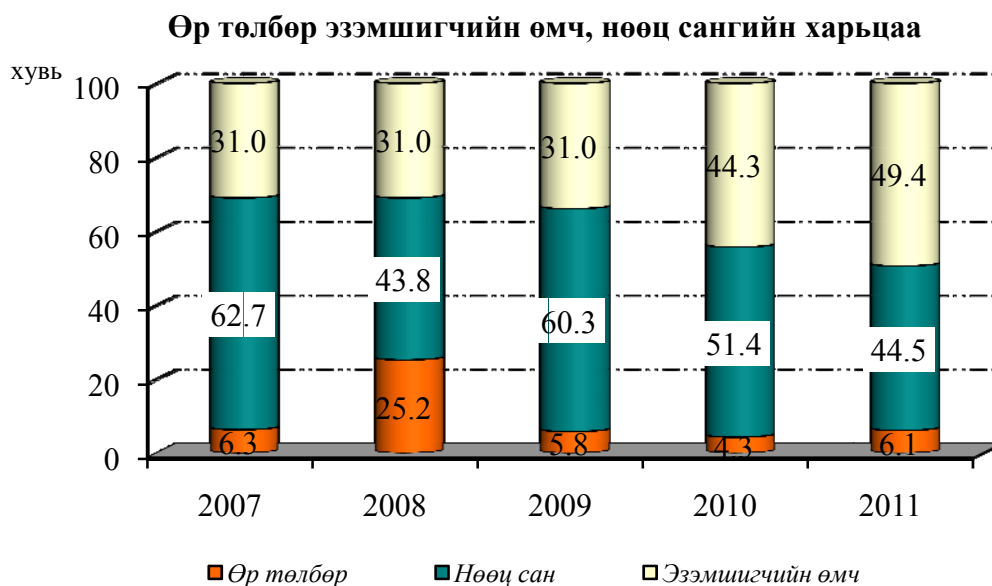
д/д	Компанийн нэр	Нийт хөрөнгийн хэмжээ	Эзлэх хувь
1	“Жонон даатгал” ХХК	1,433.9	1.8
2	“Тэр даатгал” ХХК	1,627.9	2.0
3	“Моннис даатгал” ХХК	1,839.8	2.3
4	“Монре даатгал” ХХК	1,870.7	2.3
5	“Мөнх даатгал” ХХК	1,995.2	2.5

6	“Ган зам даатгал” ХХК	2,034.0	2.5
7	“УБ хотын даатгал” ХХК	2,101.6	2.6
8	“Нэйшнл лайф даатгал” ХХК	3,554.2	4.4
9	“Номин даатгал” ХХК	3,944.0	4.9
10	“Ард даатгал” ХХК	5,251.8	6.5
11	“Соёмбо даатгал” ХХК	5,419.7	6.7
12	“Практикал даатгал” ХХК	5,524.6	6.8
13	“Миг даатгал” ХХК	5,688.6	7.0
14	“Тэнгэр даатгал” ХХК	5,772.8	7.1
15	“Мандал женерал даатгал” ХХК	6,631.9	8.2
16	“Бодь даатгал” ХХК	6,955.8	8.6
17	“Монгол даатгал” ХХК	19,587.0	24.1
	Дүн	81,233.5	100.0

1.3 ДААТГАГЧИЙН ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧДИЙН ӨМЧ

Даатгалын компаниудын нийт өр төлбөр ба эзэмшигчдийн өмчид даатгалын нөөц сан, эзэмшигчдийн өмч, өр төлбөрийн эзлэх хувь хэмжээг сүүлийн 5 жилээр жилийн эцсийн байдлаар харьцуулж харахад дараахь байдалтай байна.

График-3

Даатгалын нөөц сан нийт өр төлбөр эзэмшигчдийн өмчид 2009 оны 4 дүгээр улиралд 60,3 хувийг эзэлж байсан бол 2010 оны 4 дүгээр улиралд 51,4 хувь, 2011 оны 4 дүгээр улиралд 44,5 хувь эзлэх болж тус тус буурсан нь нэгдүгээрт, актуар тооцоололд хяналт тавих чадавхи сул, хоёрдугаарт, ашгаа өндөр гаргах гэсэн даатгалын компанийн ашиг сонирхолтой холбоотой байна.

Эзэмшигчдийн өмчийн нийт өр төлбөр, эзэмшигчдийн өмчид эзлэх хувийн жин 2007 оноос хойш тогтвортой өсч ирсэн байна. Харин өр төлбөрийн дүн мөн онд 6,3 хувь байсан бол тайлант онд 6,1 хувь болж буурсан байна.

Хүснэгт-5

Эзэмшигчдийн өмч

Үзүүлэлт	2007		2008		2009		2010		2011	
Өр төлбөр	1785.3	6.3	8666.2	25.2	2390.5	5.8	2446.9	4.3	4949.3	6.0927
Нөөц сан	17784.4	62.7	15033.9	43.8	24744.6	60.3	29174.7	51.4	36144.3	44.494
Эзэмшигчийн өмч	8808.2	31.0	10630.1	31.0	13920.6	33.9	25142.3	44.3	40139.9	49.413
Дүн	28377.9	100.0	34330.2	100.0	41055.7	100.0	56763.9	100.0	81233.5	100.0

Тайлант үеийн эзэмшигчдийн өмчийн дүн сүүлийн 5 жилийн байдлаар тогтвортой өсч, мөн оны үеийнхээс 31,331.7 сая төгрөгөөр нэмэгдэж ирсэн бөгөөд энэ нь даатгалын компаниудын цэвэр ашгийн өсөлттэй уялдаатай байна.

1.4 ДААТГАЛЫН ХУРААМЖИЙН ОРЛОГО

Тайлант хугацаанд даатгалын салбарын нийт хураамжийн орлогын хэмжээ 2011 оны 4 дүгээр улиралд 47,997.3 сая төгрөгт хүрч, өмнөх оны мөн үеэс 1,5 дахин өссөн байна. Даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулсан ердийн даатгагчид нийт 47,487.1 сая төгрөг, урт хугацааны даатгагч 510.3 сая төгрөгийн орлоготой ажилласан байна. Ердийн даатгалын орлого өмнөх оны мөн үеийнхээс 16,003.8 сая төгрөгөөр, урт хугацааны даатгалын орлого 225.0 сая төгрөгөөр тус тус өссөн байна. Даатгалын гэрээнүүдийн нийт үнэлгээний хэмжээ 580,745.8 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна.

Даатгалын хэлбэрээр 2011 оны 4 дүгээр улирлын нийт хураамжийн орлогыг өмнөх оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад хөрөнгийн даатгал 4,180.5 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн даатгал 4,966.2 сая төгрөгөөр, агаарын хөлгийн даатгал 2,939.6 сая төгрөгөөр, хариуцлагын даатгал 1,398.8 сая төгрөгөөр, гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал 1,787.9 сая төгрөгөөр, авто тээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал 955.7 сая төгрөгөөр, ачааны даатгал 304.7 сая төгрөгөөр, эрүүл мэндийн даатгал 137.1 сая төгрөгөөр, хуримтлалын даатгал 83.9 сая төгрөгөөр, тэтгэврийн даатгал 22.1 сая төгрөгөөр, санхүүгийн даатгал 332.2 сая төгрөгөөр тус тус нэмэгдэж, барилга угсралтын даатгал 1,015.2 сая төгрөгөөр, хугацаат амьдралын даатгал 18.1 сая төгрөгөөр, мал амьтдын даатгал 0.01 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна.

Хүснэгт-6

/сая төгрөгөөр/

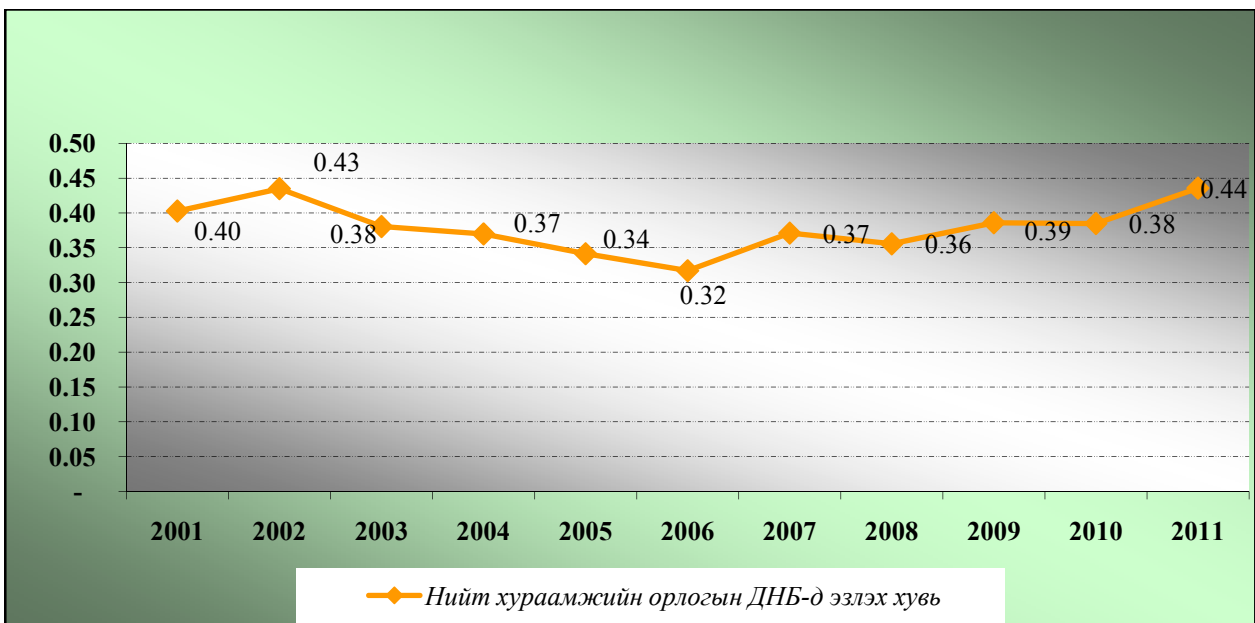
Даатгалын хэлбэр	Даатгалын хураамжийн орлого		Өөрчлөлт /+, -/
	2010.12.31	2011.12.31	
1.2. Хөрөнгийн даатгал	8246.8	12427.3	4180.5
1.3. Авто тээвэр хэрэгслийн даатгал	6914.1	11880.3	4966.2
1.8. Агаарын хөлгийн даатгал	2342.6	5282.2	2939.6
1.10. Хариуцлагын даатгал	4657	6055.8	1398.8
1.1. Гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал	3749.7	5537.6	1787.9
1.9. Автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал	2070.5	3026.2	955.7
1.11. Санхүүгийн даатгал	1298.7	1630.9	332.2
1.5. Барилга угсралтын даатгал	1368.8	353.6	-1015.2
1.4. Ачааны даатгал	765.8	1070.5	304.7
2.1. Хугацаат амьдралын даатгал	191.8	173.7	-18.1
2.5. Эрүүл мэндийн даатгал	91.5	228.6	137.1
1.7. Мал амьтдын даатгал	69.3	222.4	153.1
1.6. Газар тариалангийн даатгал	0	0.01	0.0
2.3. Хуримтлалын даатгал	1.3	85.2	83.9
2.4 Тэтгэврийн даатгал	0.6	22.7	22.1
Дүн	31 768.5	47 997.0	16 228.5

График-4

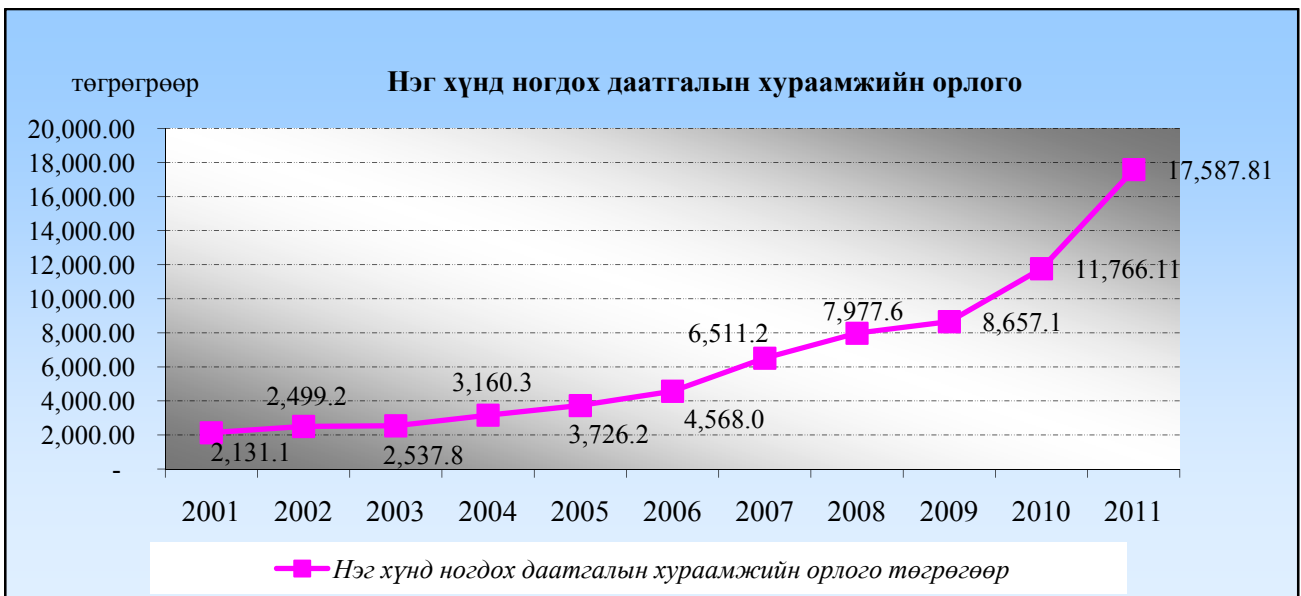
2001 оноос хойш 2011 он хүртэл нийт орлогын өсөлт 42.4 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлт харагдаж байгаа бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс 15.7 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн нь даатгалын хураамжийн орлого нэмэгдэх хандлага ажиглагдаж байгаа бөгөөд даатгуулагчийн тоо өссөнтэй холбоотой юм.

График-5

Даатгалын нийт хураамжийн орлогын хэмжээг ДНБ-ний 2011 оны урьдчилж тооцоолсон дүнтэй харьцуулахад өмнөх оны мөн үеийнхээс 0,6 хувиар нэмэгдсэн байна. Нэг хүнд ногдох даатгалын хураамжийн орлого сүүлийн 10 жилийн байдлаар дараах байдалтай байна.

График-6

Тайлант онд нийт хураамжийн орлого 47,487.1 сая төгрөг болсон бөгөөд нэг хүнд ногдох хураамжийн орлого 17,587.8 төгрөгт хүрчээ. Энэ үзүүлэлт 2001 оноос хойш даруй 15,456.7 төгрөгөөр нэмэгдэж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 5,821.7 төгрөгөөр нэмэгдсэн байна.

1.5 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар нийт 10,071.8 сая төгрөгийн даатгалын нөхөн төлбөр олгосон. Тайлант хугацаанд өмнөх оны мөн үеийнхээс барилга угсралтын даатгал 89.0 сая төгрөгөөр, мал амьтдын даатгал 5.6 сая төгрөгөөр тус тус буурч, хөрөнгийн даатгал 59.1 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн даатгал 1,928.1 сая төгрөгөөр, агаарын хөлгийн даатгал 2.9 сая төгрөгөөр, хариуцлагын даатгал 133.1 сая төгрөгөөр, гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал 509.3 сая төгрөгөөр, автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал 213.0 сая төгрөгөөр, санхүүгийн даатгал 335.1 сая төгрөгөөр, ачааны даатгал 140.4 сая төгрөгөөр, хугацаат амьдралын даатгал 17.2 сая төгрөгөөр, эрүүл мэндийн даатгал 9.2 сая төгрөгөөр, хуримтлалын даатгал 16.2 сая төгрөгөөр тус тус өссөн үзүүлэлттэйгээр нөхөн төлбөр олгожээ.

Хүснэгт-7
/сая төгрөгөөр/

Даатгалын хэлбэр	Даатгалын нийт нөхөн төлбөр		Өөрчлөлт /+, /-
	2010.12.31	2011.12.31	
1.1. Гэнэтийн осол, эмчилгээний зардлын даатгал	776.5	1285.8	509.3
1.2. Хөрөнгийн даатгал	1425.5	1484.6	59.1
1.3. Автотээврийн хэрэгслийн даатгал	3022.3	4950.4	1928.1
1.4. Ачааны даатгал	38.4	178.8	140.4
1.5. Барилга угсралтын даатгал	89	0	-89.0
1.6. Газар тариалангийн даатгал	0	0.4	0.4
1.7. Мал амьтдын даатгал	11.4	5.8	-5.6
1.8. Агаарын хөлгийн даатгал	10.4	13.3	2.9
1.9. Автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын даатгал	757.9	970.9	213.0
1.10. Хариуцлагын даатгал	224.1	357.2	133.1
1.11. Санхүүгийн даатгал	419.6	754.7	335.1
2.1. Хугацаат амьдралын даатгал	15	32.2	17.2

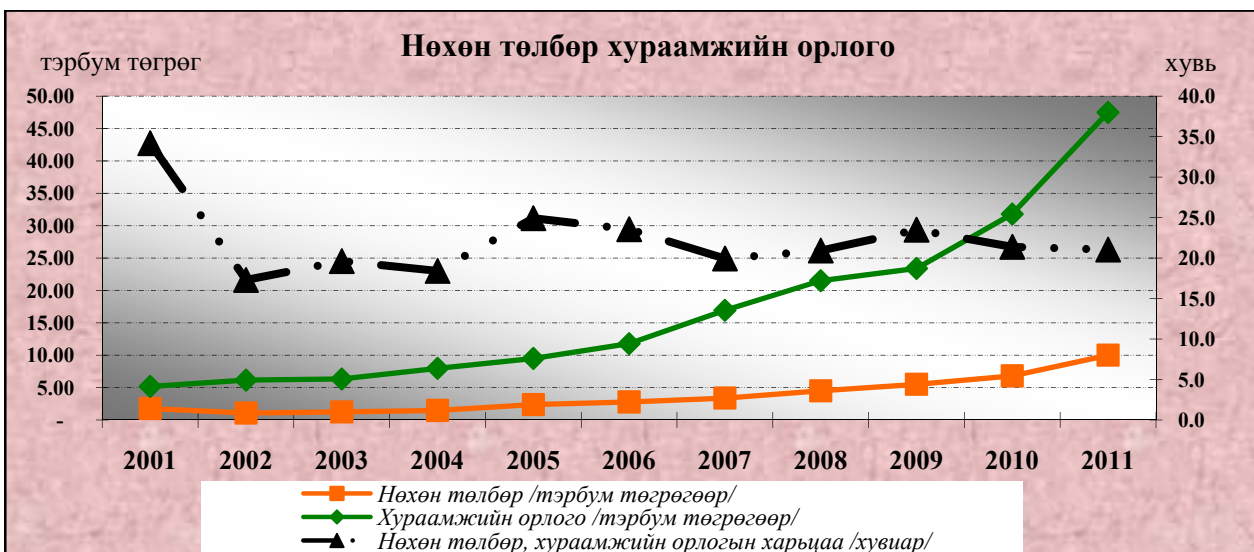
2.3. Хуримтлалын даатгал	0	16.2	16.2
2.4. Тэтгэврийн даатгал	0	0	0.0
2.5. Эрүүл мэндийн даатгал	30.7	21.5	-9.2
Дүн	6 820.8	10 071.8	3 251.0

2011 онд даатгагчийн нөхөн төлбөр 10.1 тэрбум төгрөгт хүрч сүүлийн 10 жилийн өмнөх үеийнхээс 8.2 тэрбум төгрөгөөр өссөн үзүүлэлттэй харагдаж байна. Энэ үзүүлэлтээс харахад 2004 онд нөхөн төлбөр буурч байсан бол 2006 оноос хойш тогтмол өссөн үзүүлэлт ажиглагдаж байна.

График-7

График-8

2011 оны жилийн эцсийн байдлаар даатгалын нөхөн төлбөр 10.1 тэрбум төгрөгт хүрч, нөхөн төлбөр хураамжийн орлогын харьцаа 21,1 хувь байгаа нь өмнөх оны мөн үетэй тэнцүү байна. Энэ нь хураамжийн орлого, нөхөн төлбөрийн өсөлт харьцангуй тэнцүү явж ирсэнтэй холбоотой.

1.6 ДААТГАЛЫН НӨХӨН ОЛГОВРЫН ТҮВШИН

2011 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын нөхөн олговрын түвшин даатгалын салбарын дүнгээр 33,0 хувь болж 5 жилийн өмнөх үеийнхээс 10,8 пунктээр буурсан үзүүлэлттэй байгаа бөгөөд дундаж түвшин 34,9 хувьтай байна.

График-9

Даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулж буй компаниудыг даатгалын нөхөн олговор олголтын түвшингээр харьцуулахад 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар “Жонон даатгал” ХХК 77,1 хувь, “Монгол даатгал” ХХК 39,6 хувь буюу хамгийн өндөр хувьтай байна.

Хүснэгт-8

д/д	Компанийн нэр	2010	2011	Өөрчлөлт /пункт/
1	“Ард даатгал” ХХК	45.14	36.6	(8.52)
2	“Бодь даатгал” ХХК	26.39	30.0	3.65
3	“Ган зам даатгал” ХХК	10.41	6.8	(3.60)
4	“Мандал даатгал” ХХК	-	1.8	1.8
5	“Жонон даатгал” ХХК	84.02	77.1	(6.91)
6	“Миг даатгал” ХХК	20.22	29.1	8.87
7	“Монгол даатгал” ХХК	45.97	39.6	(6.32)
8	“Гэр даатгал” ХХК	1.32	16.3	14.99
9	“Моннис даатгал” ХХК	-	16.5	16.46
10	“Мөнх даатгал” ХХК	16.33	17.7	1.35
11	“Номин даатгал” ХХК	35.47	34.9	(0.57)
12	“Нэйшнл лайф даатгал” ХХК	34.52	16.8	(17.71)
13	“Практикал даатгал” ХХК	18.40	15.8	(2.63)
14	“Тэнгэр даатгал” ХХК	35.58	33.5	(2.03)
15	“Соёмбо даатгал” ХХК	24.67	36.8	12.12
16	“Монре даатгал” ХХК	18.94	33.1	14.13
17	“УБ хотын даатгал” ХХК	31.72	27.8	(3.92)
	Дүн	34.00	33.00	(1.00)

2011 онд даатгалын компаниудаас даатгуулагчдад олгосон даатгалын хохирол нөхөлтийн түвшинг өмнөх оныхтой харьцуулахад “Гэр даатгал” ХХК 14,99 пунктээр, “Монре даатгал” ХХК 14,13 пунктээр, “Соёмбо даатгал” ХХК 12,12 пунктээр, “Миг даатгал” ХХК 8,87 пунктээр, “Бодь даатгал” ХХК 3,65 пунктээр тус тус өсч, “Ард даатгал” ХХК 8,52 пунктээр, “Монгол даатгал” ХХК 6,32 пунктээр, бусад даатгагч нарын хувьд “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК 17,71 пунктээр, “Жонон даатгал” ХХК 6,91 пунктээр, “УБ хотын даатгал” ХХК 3,92 пунктээр тус тус буурсан үзүүлэлттэй байна.

1.7 ДААТГАГЧИЙН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

2011 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулсан даатгалын байгууллагуудын тайлант үеийн цэвэр ашиг 8,180.2 сая төгрөг болсон нь өмнөх жилийн мөн үеийнхээс 1,820.0 сая төгрөгөөр өссөн байна. Хүснэгт-9

д/д	Компанийн нэр	Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)	Эзлэх хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	602.0	7.4
2	“Бодь даатгал” ХХК	967.8	11.8
3	“Ган зам даатгал” ХХК	431.1	5.3
4	“Мандал генерал даатгал” ХХК	(289.0)	-3.5
5	“Жонон даатгал” ХХК	41.9	0.5
6	“Миг даатгал” ХХК	689.9	8.4
7	“Монгол даатгал” ХХК	2,355.8	28.8
8	“Гэр даатгал” ХХК	93.5	1.1
9	“Моннис даатгал” ХХК	222.8	2.7
10	“Мөнх даатгал” ХХК	84.1	1.0
11	“Номин даатгал” ХХК	645.0	7.9
12	“Нэйшнл лайф даатгал” ХХК	(180.8)	-2.2
13	“Практикал даатгал” ХХК	1,246.4	15.2
14	“Тэнгэр даатгал” ХХК	660.0	8.1
15	“Соёмбо даатгал” ХХК	186.6	2.3
16	“Монре даатгал” ХХК	202.6	2.5
17	“УБ хотын даатгал” ХХК	220.5	2.7
	Дүн	8,180.2	100.0

2011 оны 4 дүгээр улиралд “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК 183.5 сая төгрөг, “Мандал генерал даатгал” ХХК 469.8 сая төгрөгийн тус тус алдагдалтай ажилласан ба энэ нь нийт даатгалын салбарын хэмжээний тайлант үеийн цэвэр ашгийг бууруулахад нөлөөлсөн байна.

График-10

Даатгалын компаниудын хуримтлагдсан ашиг сүүлийн 5 жилийн байдлаар 10.3 тэрбум төгрөгөөр өссөн дүнтэй байна.

1.8 ДААТГАЛЫН НӨӨЦ САН

Даатгалын нөөц сангийн үлдэгдлийг сүүлийн 5 жилийн байдлаар зэрэгцүүлж үзэхэд тогтвортой өсч ирсэн. 2007 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын нөөц сангийн хэмжээ 17.6 тэрбум төгрөг байсан бол 2011 оны эцэст 36.1 тэрбум төгрөгт хүрч 5 жилийн өмнөх мөн үеийнхээс 18.5 тэрбум төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Харин даатгалын нөөц сангийн эзэмшигчийн өмч, өр төлбөртэй харьцуулсан харьцаа сүүлийн 3 жилийн хугацаанд буурч ирсэн байна.

График-6

1.9 ДАВХАР ДААТГАЛ

2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын компаниуд гадаадын давхар даатгагч нарт их хэмжээний даатгалын эрсдэлээ давхар даатгуулж, 10.7 тэрбум төгрөгийн хураамж төлсөн нь өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад 3.1 тэрбум төгрөгөөр буюу 1,4 дахин өссөн дүнтэй гарсан байна.

График-7

д/д	Компанийн нэр	2010.12.31		2011.12.31		Өөрчлөлт	
		тоо	хувь	тоо	хувь	тоо	хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	689.0	9.24	1,630.8	15.22	941.8	5.97
2	“Бодь даатгал” ХХК	2,890.5	38.78	3,410.1	31.82	519.6	-6.96
3	“Тэнгэр даатгал” ХХК	1,314.6	17.63	769.3	7.18	-545.3	-10.46
4	“Практикал даатгал” ХХК	244.5	3.28	232.4	2.17	-12.1	-1.11
5	“Миг даатгал” ХХК	704.7	9.45	1,418.3	13.23	713.6	3.78
6	“Монгол даатгал” ХХК	1,370.5	18.38	568.7	5.31	-801.8	-13.08
7	“Номин даатгал” ХХК	129.0	1.73	101.9	0.95	-27.1	-0.78
8	“Нэйшнл лайф даатгал” ХХК			94.8	0.88	94.8	0.88
9	“Мандал генерал даатгал” ХХК			14.3	0.13	14.3	0.13
10	“Соёмбо даатгал” ХХК			1,603.6	14.96	1,603.6	14.96
11	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК			27.0	0.25	27.0	0.25
12	“Ган зам даатгал” ХХК			111.9	1.04	111.9	1.04
13	“Моннис даатгал” ХХК			688.5	6.42	688.5	6.42
14	“Монре даатгал” ХХК			45.2	0.42	45.2	0.42
15	“Гранд даатгал” ХХК	111.7	1.50			-111.7	-1.50
	Дүн	7454.5	100	10,716.8	100	3,262.3	0.00

2011 оны 4 дүгээр улирлын эцсийн байдлаар гадаадын давхар даатгалын компаниудад шилжүүлсэн давхар даатгалын хураамжийн хэмжээг 2010 оны мөн үеийнхтэй харьцуулахад “Ард даатгал” ХХК 941.8 сая төгрөгөөр, “Бодь даатгал” ХХК 519.6 сая төгрөгөөр, “Миг даатгал” ХХК 713.6 сая төгрөгөөр тус тус давхар даатгалын хураамжийн хэмжээгээ нэмэгдүүлж, “Тэнгэр даатгал” ХХК 545.3 сая төгрөгөөр, “Монгол даатгал” ХХК 801.8 сая төгрөг, “Номин даатгал” ХХК 27.1 сая төгрөг, “Практикал даатгал” ХХК 12.1 сая төгрөгөөр тус тус бууруулсан байна.

2011 онд шинээр “Монре даатгал” ХХК, “Соёмбо даатгал” ХХК, “Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК, “Ганзам даатгал” ХХК, “Моннис даатгал” ХХК-иуд өөрсдийн хүлээсэн эрсдэлээ гадаадын давхар даатгагч нарт даатгуулсан нь 2011 оны давхар даатгалын нийт хураамжийн хэмжээ 1,4 дахин өсөхөд нөлөөлсөн байна.

ХОЁРДУГААР БҮЛЭГ. ЕРДИЙН ДААТГАЛ

2.1 ЕРДИЙН ДААТГАЛ

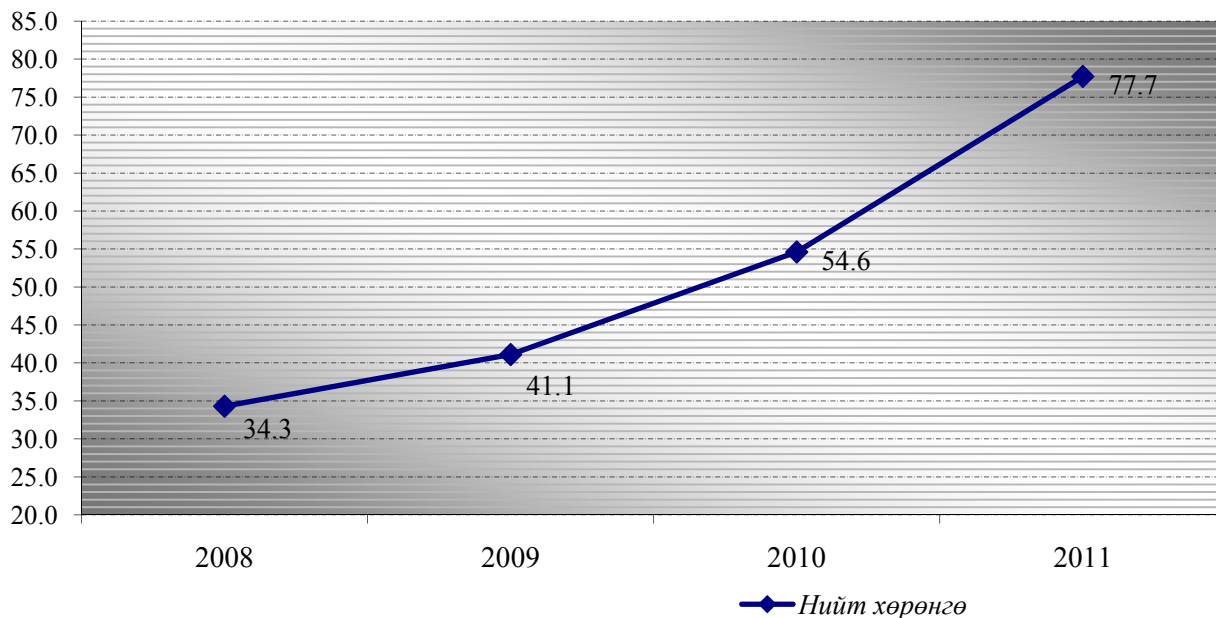
2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар нийт 16 ердийн даатгагч үйл ажиллагаа явуулж байна. Ердийн даатгалын компанийн салбарын тоо 188 болж, өмнөх оны мөн үеийнхээс 50 салбараар нэмэгдсэн дүнтэй байна. Энэ нь Монгол Улсын Их Хурлаар Жолоочийн даатгалын тухай хууль батлагдаж, 2012 оны 01 дүгээр сарын 01-ний өдрөөс эхлэн автотээврийн хэрэгслийн жолоочийн хариуцлагын албан журмын даатгалыг шинээр хэрэгжүүлж эхлэх бэлтгэлийг хангах ажил хийгдсэнтэй холбоотой.

2.2 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ХӨРӨНГӨ

Энэ оны 4 дүгээр улирлын байдлаар үйл ажиллагаа явуулж байгаа 16 даатгалын компанийн нийт хөрөнгийн хэмжээ 77.7 тэрбум төгрөгт хүрсэн бөгөөд өмнөх оны мөн үеийнхээс 23.1 тэрбум төгрөгөөр өссөн байна.

График-8

Даатгалын компаниудын хөрөнгийн хэмжээ
/тэрбум төгрөг/

2.3 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ӨР ТӨЛБӨР БА ЭЗЭМШИГЧИЙН ӨМЧ

Эзэмшигчийн өмчийн нийт өр төлбөр, эзэмшигчдийн өмчид эзлэх хувийн жин 2009 оноос тогтвортой өссөн байна.

Хүснэгт-11

/сая төгрөгөөр/

Санхүүгийн үзүүлэлт	2010.12.31		2011.12.31		Өсөлт бууралт	
	тоо	эзлэх хувь	тоо	эзлэх хувь	тоо	эзлэх хувь
Эзэмшигчдийн өмч	19,466.2	83.6	26,095.5	70.3	6,629.3	-13.3
Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)	3,807.3	16.4	11,006.2	29.4	7,198.9	13.0
Эзэмшигчдийн өмчийн дүн	23,273.4	100.0	37,101.7	100.0	13,828.2	

Энэ оны эзэмшигчийн өмчийн нийт дүн өмнөх оны мөн үеийнхээс 13,828.2 сая төгрөгөөр өссөн байна.

2.4 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ХУРААМЖИЙН ОРЛОГО

2011 онд ердийн даатгалын компаниуд 47,487.1 сая төгрөгийн даатгалын хураамжийн орлоготой ажилласан. Ердийн даатгалын компаниуд даатгалын нийт хураамжийн орлогын 10,622.1 сая төгрөг буюу 22,3 хувийг давхар даатгалд, 181.1 сая төгрөг буюу 0,4 хувийг буцаасан даатгалын хураамжид төлж, 36,683.9 сая төгрөгийн даатгалын цэвэр хураамжийн орлоготой ажилласан байна.

Даатгалын компаниудыг 2011 онд олсон даатгалын хураамжийн орлогоор жагсаахад “Монгол даатгал” ХХК нийт хураамжийн орлогын 24,2 хувь буюу 11,469.3 сая төгрөгийг, “Бодь даатгал” ХХК нийт хураамжийн орлогын 15,3 хувь буюу 7,244.0 сая төгрөгийг, “Миг даатгал” ХХК нийт хураамжийн орлогын 11,1 хувь буюу 5,250.2 сая төгрөгийг, “Ард даатгал” ХХК нийт хураамжийн орлогын 11,4 хувь буюу 5,402.0 сая төгрөгийг тус тус бүрдүүлсэн бөгөөд эдгээр

д/д	Компанийн нэр	Даатгалын хураамжийн орлого	Эзлэх хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	5,402.0	11.4
2	“Бодь даатгал” ХХК	7,244.0	15.3
3	“Ган зам даатгал” ХХК	590.8	1.2
4	“Мандал генерал даатгал” ХХК	550.2	1.2
5	“Жонон даатгал” ХХК	200.3	0.4
6	“Миг даатгал” ХХК	5,250.2	11.1
7	“Монгол даатгал” ХХК	11,469.3	24.2
8	“Гэр даатгал” ХХК	9.4	0.0
9	“Моннис даатгал” ХХК	1,287.7	2.7
10	“Мөнх даатгал” ХХК	760.2	1.6
11	“Номин даатгал” ХХК	2,180.8	4.6
12	“Практикал даатгал” ХХК	3,032.4	6.4
13	“Тэнгэр даатгал” ХХК	4,106.8	8.6
14	“Соёмбо даатгал” ХХК	4,124.6	8.7
15	“Монре даатгал” ХХК	559.3	1.2
16	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	719.1	1.5
	Дүн	47,487.1	100.0

2.5 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨХӨН ТӨЛБӨР

2011 оны жилийн эцсийн байдлаар ердийн даатгалын компаниуд 10,001.8 сая төгрөгийн нөхөн төлбөр олгосон нь өмнөх оны мөн үеийнхээс 1,4 дахин өссөн байна.

“Монгол даатгал” ХХК нийт нөхөн төлбөрийн 34,3 хувь, “Ард даатгал” ХХК 12,1 хувь, “Бодь даатгал” ХХК 10,2 хувь, “Миг даатгал” ХХК 10,1 хувийг тус тус бүрдүүлж, эдгээр компаниуд нийлээд нийт зах зээлийн 53,8 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт-13

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	Даатгалын нөхөн төлбөр	Эзлэх хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	1,207.5	12.1
2	“Бодь даатгал” ХХК	1,016.2	10.2
3	“Ган зам даатгал” ХХК	33.9	0.3
4	“Мандал генерал даатгал” ХХК	1.0	0.0
5	“Жонон даатгал” ХХК	198.1	2.0
6	“Миг даатгал” ХХК	1,008.9	10.1
7	“Монгол даатгал” ХХК	3,430.3	34.3
8	“Гэр даатгал” ХХК	0.9	0.0
9	“Моннис даатгал” ХХК	47.2	0.5
10	“Мөнх даатгал” ХХК	75.8	0.8
11	“Номин даатгал” ХХК	631.7	6.3
12	“Практикал даатгал” ХХК	443.9	4.4
13	“Тэнгэр даатгал” ХХК	983.9	9.8
14	“Соёмбо даатгал” ХХК	694.9	6.9
15	“Монре даатгал” ХХК	111.2	1.1
16	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	116.4	1.2

	Дүн	10,001.8	100.0
--	------------	-----------------	--------------

2.6 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨХӨН ОЛГОВРЫН ТҮВШИН

Даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулж буй ердийн даатгалын компаниудыг даатгалын нөхөн олговрын түвшингээр харьцуулахад 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар “Жонон даатгал” ХХК 77,1 хувь, “Соёмбо даатгал” ХХК 36,8 хувь, “Монгол даатгал” ХХК 39,6 хувьтай буюу хамгийн өндөр хувьтай байна.

Хүснэгт-14
/төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	Орлогод тооцсон хураамж	Нөхөн төлбөр	Хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	3,297,520,518.13	1,207,522,103.95	36.6
2	“Бодь даатгал” ХХК	3,382,397,070.17	1,016,217,957.33	30.0
3	“Ган зам даатгал” ХХК	498,410,788.98	33,944,355.00	6.8
4	“Мандал даатгал” ХХК	57,318,486.08	1,045,500.00	1.8
5	“Жонон даатгал” ХХК	256,847,613.00	198,060,000.00	77.1
6	“Миг даатгал” ХХК	3,468,229,955.00	1,008,907,715.00	29.1
7	“Монгол даатгал” ХХК	8,652,451,805.70	3,430,326,016.97	39.6
8	“Гэр даатгал” ХХК	5,450,745.48	889,123.00	16.3
9	“Моннис даатгал” ХХК	286,728,960.00	47,187,512.00	16.5
10	“Мөнх даатгал” ХХК	428,794,328.00	75,794,440.00	17.7
11	“Номин даатгал” ХХК	1,810,016,380.03	631,714,631.76	34.9
12	“Практикал даатгал” ХХК	2,813,988,011.96	443,997,813.72	15.8
13	“Тэнгэр даатгал” ХХК	2,932,977,781.06	983,900,673.52	33.5
14	“Соёмбо даатгал” ХХК	1,888,773,679.40	694,859,019.30	36.8
15	“Монре даатгал” ХХК	336,261,361.08	111,200,093.00	33.1
16	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	418,627,184.55	116,384,463.00	27.8
	Дүн	30,950,327,175.80	10,071,820,764.01	0.33

2.7 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН АШИГТ АЖИЛЛАГАА

2011 оны 4 дүгээр улиралд даатгалын зах зээл дээр үйл ажиллагаа явуулсан даатгалын байгууллагуудын тайлант үеийн цэвэр ашиг 8,361.0 сая төгрөг байна. Тайлант үеийн ашиг алдагдлаар нь жагсаахад “Монгол даатгал” ХХК 2,355.8 сая төгрөгийн ашигтай ажиллаж нийт зах зээлийн 28,2 хувийг эзэлж байгаа бөгөөд “Практикал даатгал” ХХК 1,246.4 сая төгрөг буюу 14,9 хувь, “Бодь даатгал” ХХК 967.8 сая төгрөг буюу 11,6 хувь, “Номин даатгал” ХХК 645.0 сая төгрөг буюу 7,7 хувь, “Тэнгэр даатгал” ХХК 660.0 сая төгрөг буюу 7,9 хувь, “Ард даатгал” ХХК 602.0 сая төгрөг буюу 7,2 хувийг тус тус эзэлж, эдгээр компаниуд нийт зах зээлийн 77,5 хувийг эзэлсэн байна. Тайлант улиралд ердийн даатгалын компаниуд нэгдсэн дүнгээр ашигтай ажилласан байна.

Хүснэгт-15

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	Тайлант үеийн цэвэр ашиг алдагдал	Эзлэх хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	602.0	7.2
2	“Бодь даатгал” ХХК	967.8	11.6
3	“Ган зам даатгал” ХХК	431.1	5.2
4	“Мандал женерал даатгал” ХХК	(289.0)	-3.5
5	“Жонон даатгал” ХХК	41.9	0.5
6	“Миг даатгал” ХХК	689.9	8.3
7	“Монгол даатгал” ХХК	2,355.8	28.2

8	“Гэр даатгал” ХХК	93.5	1.1
9	“Моннис даатгал” ХХК	222.8	2.7
10	“Мөнх даатгал” ХХК	84.1	1.0
11	“Номин даатгал” ХХК	645.0	7.7
12	“Практикал даатгал” ХХК	1,246.4	14.9
13	“Тэнгэр даатгал” ХХК	660.0	7.9
14	“Соёмбо даатгал” ХХК	186.6	2.2
16	“Монре даатгал” ХХК	202.6	2.4
17	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	220.5	2.6
	Дүн	8,361.0	100.0

2.8 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН НӨӨЦ САН

2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар даатгалын нөөц сангийн үлдэгдлийн 7,8 хувийг учирч болзошгүй хохирлын нөөц сан, 51,0 хувийг орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц сан, 0,2 хувийг нэхэмжилсэн хохирлын нөөц, 16,0 хувийг учирсан боловч нэхэмжлээгүй нөөц сан, 7,8 хувийг тусгайлсан нөөц сангууд тус тус эзэлж байна.

Хүснэгт-16

/сая төгрөгөөр/

Даатгалын нөөц сан	Эхний үлдэгдэл	Нэмэгдсэн	Хасагдсан	Эцсийн үлдэгдэл
Орлогод тооцоогүй хураамжийн нөөц сан	11,755.8	19,213.0	12,720.6	18,248.2
Учирсан боловч нэхэмжлээгүй хохирлын нөөц сан	5,038.2	5,442.7	4,710.7	5,770.2
Нэхэмжилсэн хохирлын нөөц сан	82.9	8,823.4	8,831.9	74.4
Учирч болзошгүй нөөц сан	3,951.6	5,642.8	643.6	8,950.8
Тусгайлсан нөөц сан	7,881.1	158.1	5,226.1	2,813.1
Дүн	28,709.6	39,280.0	32,132.9	35,856.7

2011 оны жилийн эцсийн байдлаар тусгайлсан нөөц санг хааж, 2012 оны эхний үлдэгдэлгүй болгох талаар ердийн даатгалын компаниудад шаардлага өгсөн. Энэ дагуу “Монгол даатгал” ХХК, “Соёмбо даатгал” ХХК, “Номин даатгал” ХХК, “Улаанбаатах хотын даатгал” ХХК-иуд тусгайлсан нөөц сангийн үлдэгдлийг хаасан бол бусад ердийн даатгагчид уг шаардлагыг хугацаанд нь биелүүлээгүй байна.

2.9 ЕРДИЙН ДААТГАЛЫН ДАВХАР ДААТГАЛ

Ердийн даатгалын компаниуд 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар нийт 10,622.0 сая төгрөгийг гадаадын давхар даатгалын байгууллагуудад шилжүүлжээ. Үүнээс “Бодь даатгал” ХХК 32,1 хувь, “Ард даатгал” ХХК 15,3 хувь, “Соёмбо даатгал” ХХК 15,1 хувийг тус тус төвлөрүүлж, нийт давхар даатгагчид төвлөрүүлсэн хөрөнгийн 62,5 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт-17

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	Давхар даатгалын хураамжийн орлого	Эзлэх хувь
1	“Ард даатгал” ХХК	1,630.8	15.35

2	“Бодь даатгал” ХХК	3,410.1	32.10
3	“Тэнгэр даатгал” ХХК	769.3	7.24
4	“Практикал даатгал” ХХК	232.4	2.19
5	“Миг даатгал” ХХК	1,418.3	13.35
6	“Монгол даатгал” ХХК	568.7	5.35
7	“Номин даатгал” ХХК	101.9	0.96
8	“Мандал женерал даатгал” ХХК	14.3	0.13
9	“Соёмбо даатгал” ХХК	1,603.6	15.10
10	“Улаанбаатар хотын даатгал” ХХК	27.0	0.25
11	“Ган зам даатгал” ХХК	111.9	1.05
12	“Моннис даатгал” ХХК	688.5	6.48
13	“Монре даатгал” ХХК	45.2	0.43
	Дүн	10,622.0	100.0

2.9 МАЛЫН ИНДЕКСЖҮҮЛСЭН ДААТГАЛЫН ТАЛААР

Малын индексжүүлсэн даатгал /МИД/-ын төсөл нь 2005 оноос эхлэн “Монгол даатгал” ХХК, “Тэнгэр даатгал” ХХК, “Соёмбо даатгал” ХХК /хуучин нэрээр “Түшиг даатгал” ХХК/, 2006 оноос “Бодь даатгал” ХХК, 2010 оноос “Практикал даатгал” ХХК-иудтай хамтран малчдын амьжиргааны эх үүсвэр болсон мал сүргийг зуд, байгалийн гамшигт үзэгдлээс хамгаалах тогтолцоог Монгол Улсад анх удаа нэвтрүүлэн ажиллаж байна.

Хорооны 2011 оны 6 дугаар сарын 30-ны өдрийн 177 дугаар тогтоолоор “Малын индексжүүлсэн даатгалыг бүртгэх, тайлагнах түр заавар”-ыг батлан гаргасан бөгөөд уг зааврын дагуу малын индексжүүлсэн даатгалын төслийг хэрэгжүүлж буй ердийн даатгалын компаниудын орлого дараах байдалтай байна.

Хүснэгт-18

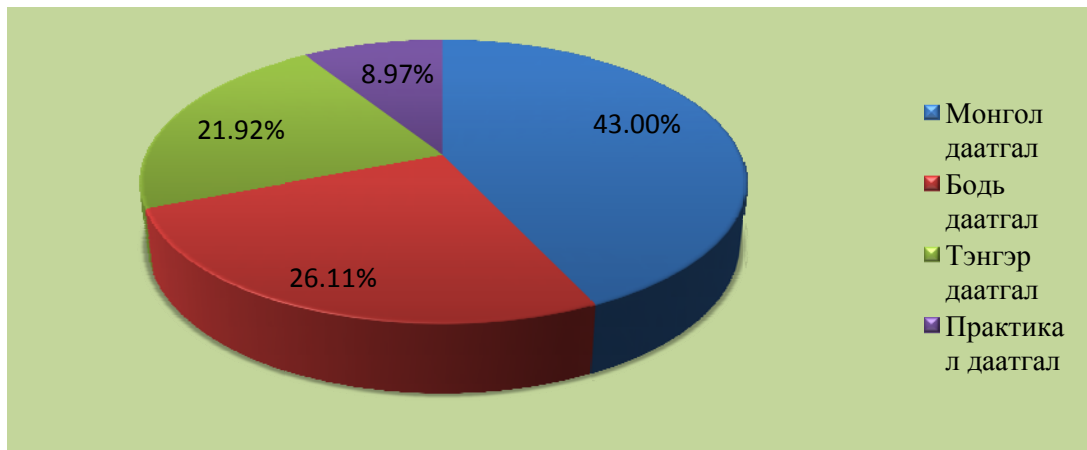
/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	Малчны төлсөн хураамж	Орлогод тооцсон хураамж	Үйл ажиллагааны зардал	2010 оны нөхөн төлбөр
1	“Монгол даатгал” ХХК	364.4	267.2	121.4	48.1
2	“Практикал даатгал” ХХК	76.0	100.8	25.3	13.7
3	“Тэнгэр даатгал” ХХК	185.7	185.4	61.4	11.2
4	“Бодь даатгал” ХХК	221.2	24.6	73.6	35.3
	Дүн	847.3	578.0	281.7	108.3

2011 оны борлуулалтын жилд нийт 847,3 сая төгрөгний борлуулалт хийсний 43 хувийг “Монгол Даатгал”, 26,1 хувийг “Бодь даатгал”, 21,9 хувийг “Тэнгэр Даатгал”, 9 хувийг “Практикал даатгал” компани тус тус эзэлж байна. Харин нийт даатгалд хамрагдсан малчин өрхийн 39,8 хувийг “Монгол даатгал”, 24,7 хувийг “Бодь даатгал”, 24,1 хувийг “Тэнгэр даатгал”, 11,4 хувийг “Практикал даатгал” компаниуд тус тус эзэлжээ.

График-9

Даатгалын компаниудын хураамжийн орлого, дүнд эзлэх хувиар

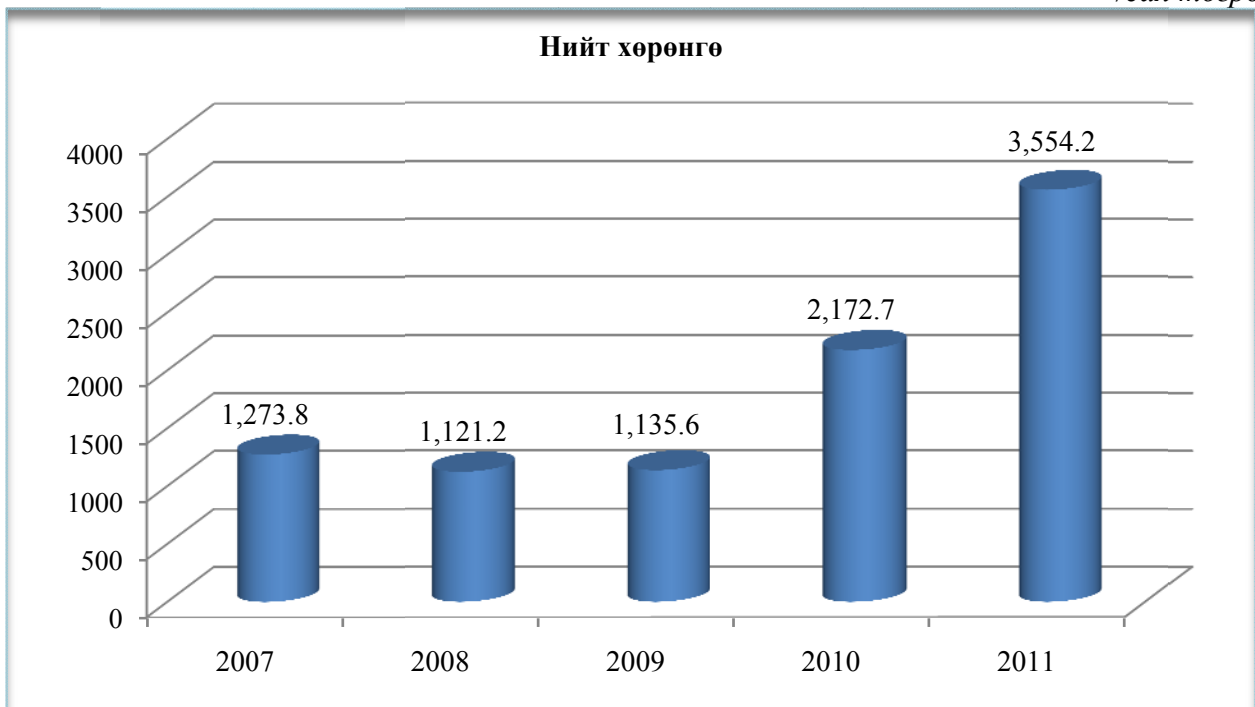

ГУРАВДУГААР БҮЛЭГ. УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛ

3.1 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН ХӨРӨНГӨ, ЭЗЭМШИГЧИЙН ӨМЧ

Даатгалын зах зээл дээр “Нэйшнл лайф даатгал” ХХК нь урт хугацааны даатгалын үйл ажиллагааг 2008 оноос хойш явуулж ирсэн. Байгуулагдсан цагаас хойших хугацаанд тус компанийн хөрөнгийн хэмжээ 2,280.4 сая төгрөгөөр нэмэгдсэн байна. Сүүлийн 5 жилийн мөн үеийн байдлаар дараах байдалтай байна.

График-10
/сая төгрөгөөр/

Тайлант хугацаанд гарсан хөрөнгийн огцом өсөлт нь Хорооны 2011 оны 7 дугаар сарын 26-ны өдрийн тогтоолоор тус компанийн дүрмийн сангийн хэмжээг 3.5 тэрбум болгож нэмэгдүүлсэнтэй холбоотой. Тус компанийн нийт хөрөнгө 2.1 тэрбум төгрөгөөр өссөн ;оумта байна.

3.2 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН ОРЛОГО, ДАВХАР ДААТГАЛ, ДАВХАР ДААТГАЛ

Урт хугацааны даатгалын компани 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар 510.3 сая төгрөгийн орлоготой ажиллаж, 94.8 сая төгрөгийг давхар даатгагчид төвлөрүүлж, 69.9 сая

төгрөгийг нөхөн төлбөрт төлжээ. Сүүлийн 4 жилийн байдлаар орлого, давхар даатгал, нөхөн төлбөрийн үзүүлэлтүүдийг хүснэгтээр харуулбал:

Хүснэгт-19

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2008	2009	2010	2011
Хураамжийн орлого	-	115.3	285.2	510.3
Давхар даатгал	-	-	107.0	94.7
Нөхөн төлбөр	-	-	45.7	69.9

Тус компани нь 2009 оны жилийн эцсээс хойш даатгалын хураамжийн орлогыг төвлөрүүлж эхэлсэн байна.

3.3 УРТ ХУГАЦААНЫ ДААТГАЛЫН АШИГТ АЖИЛЛАГАА, НӨӨЦ САН

Урт хугацааны даатгагч нь 2008 оноос хойш алдагдалтай ажиллаж ирсэн бөгөөд нийт хуримтлагдсан алдагдлын хэмжээ 655.4 сая төгрөгт хүрчээ. Энэ нь нийт эзэмшигчийн өмчийн 21,5 хувийг эзэлж байна.

Хүснэгт-20

/сая төгрөгөөр/

Үзүүлэлт	2007	2008	2009	2010	2011
Хуримтлагдсан ашиг (алдагдал)	-60.4	-338.7	-331.1	-474.6	-655.4
Тайлант үеийн цэвэр ашиг (алдагдал)		-278.3	-191.5	-142.5	-180.7
Нөөц сан		-	8.6	93.1	287.5

2010 оноос эхлэн даатгалын нөөц сангийн тайланг тайлагнаж ирсэн байна. Хүснэгт-21

/сая төгрөгөөр/

Даатгалын нөөц	2009	2010	2011
Хувь оролцоотой гэрээний нөөц сан	-	-	-
Хувь оролцоогүй гэрээний нөөц сан	-	46.9	287.5
Хөрөнгө оруулалттай холбоотой гэрээний нөөц сан	-	-	-
Дүн	-	46.9	287.5

Урт хугацааны даатгалын нөөц сангийн хэмжээ 2011 оны 4 дүгээр улирлын байдлаар 287.5 сая төгрөг болсон бөгөөд өмнөх оны мөн үеэс 240.6 сая төгрөгөөр өссөн байна.

ДӨРӨВДҮГЭЭР БҮЛЭГ. ДААТГАЛЫН МЭРГЭЖЛИЙН ОРОЛЦОГЧ

4.1 ДААТГАЛЫН ЗУУЧЛАГЧ

Тайлант оны 4 дүгээр улиралд нийт 8 даатгалын зуучлагч компани үйл ажиллагаа явуулж тайлангаа ирүүлсэн байна. Тайлант улиралд даатгалын зуучлагчийн тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч компаниудын үндсэн үйл ажиллагааны орлого 314.0 сая төгрөг болсон үүнээс 89,1 хувь буюу 280.0 сая төгрөгийг даатгалын зуучлалын үйл ажиллагааны орлого эзэлж байна.

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	2010.12.31	2011.12.31	Өсөлт бууралт
1	“Асимон брокерс” ХХК	35.8	28.9	-6.9
2	“Аме” ХХК	23.5	25.9	2.4
3	“Ачит ундарга” ХХК	24.9	73.1	48.2
4	“Лоялти солюшн” ХХК	34.6	48	13.4
5	“Эм жи ай би” ХХК	23.8	15.4	-8.4
6	“Ренессанс групп” ХХК	12	38.3	26.3
7	“Жомолхари” ХХК	0	5.5	5.5
8	“Скай эрдэнэ” ХХК	22.7	0	-22.7
9	“Монголиан интернэшнл брокерс” ХХК	0	44.9	44.9
	Дүн	177.3	280.0	102.7

Тайлант оны хураамжийн орлогыг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад Аме” ХХК 2.4 сая төгрөгөөр, “Лоялти солюшн” ХХК 13.4 сая төгрөгөөр, “Ачит ундарга” ХХК 48.2 сая төгрөгөөр, “Ренессанс групп” ХХК 26.3 сая төгрөгөөр, “Жомолхари” ХХК 5.5 сая төгрөгөөр, “Монголиан интернэшнл брокерс” ХХК нь 44.9 сая төгрөгөөр төгрөгөөр тус тус өссөн бол “Асимон брокерс” ХХК 8.6 сая төгрөгөөр, “Эм жи ай би” ХХК 8.4 сая төгрөгөөр тус тус буурсан байна. 2011 оны 8 дугаар сард “Скай-эрдэнэ” ХХК-ийн даатгалын зуучлалын үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл хүчингүй болсон.

“Монголиан интернэшнл брокерс” ХХК, “Ачит ундарга” ХХК-иудын олсон орлого нийт даатгалын зуучлалын үндсэн үйл ажиллагааны орлогын 42.2 хувийг эзэлсэн байна.

4.2 ДААТГАЛЫН ХОХИРОЛ ҮНЭЛЭГЧ

Тайлант улиралд даатгалын хохирол үнэлэгч компаниудын үндсэн үйл ажиллагааны орлого 154.4 сая төгрөг болсон байна. Үүнээс даатгалын хохирол үнэлэгчийн орлого нийт орлогын 17,5 хувь буюу 27.1 сая төгрөг болж, үлдсэн 82,5 хувийг бусад орлого эзэлж байна.

Хүснэгт-22

/сая төгрөгөөр/

д/д	Компанийн нэр	2010.12.31	2011.12.31	Өсөлт бууралт
1	“Бест эстимэйт” ХХК	14.3	1.7	-12.6
2	“Гэрэгэ эстимэйт” ХХК	4.9	13.8	8.9
3	“Файн эстимэйт” ХХК	3.5	0	-3.5
4	“Итгэлт эстимэйт” ХХК	7.9	0	-7.9
5	“Мега марз” ХХК	5.4	5.5	0.1
6	“Вендо” ХХК	0	5.5	5.5
7	“Жи ай си си” ХХК	-	0.4	0.4
8	“Хөрөнгийн үнэлгээний төв” ХХК	53.6	0.2	-53.4
	Дүн	89.6	27.1	-62.5

2011 оны тайлант үеийн хураамжийн орлогын хэмжээг өмнөх оны мөн үетэй харьцуулахад “Гэрэгэ эстимэйт” ХХК 8.9 сая төгрөгөөр, “Вендо” ХХК 5.5 сая төгрөгөөр тус тус өсч, бусад хохирол үнэлэгч компаниудын даатгалын хохирол үнэлгээний орлого буурсан байна.

Тайлант хугацаанд “Файн эстимэйт” ХХК даатгалын хохирол үнэлгээний орлогыг төвлөрүүлж ажиллаагүй бөгөөд “Итгэлт эстимэйт” нь санхүүгийн тайлангаа ирүүлээгүй байсан байна.

ДҮГНЭЛТ

Даатгалын салбарын хөгжлийн динамик үзүүлэлтүүдийн өөрчлөлтийг сүүлийн жилүүдийн байдлаар дүгнэж харахад даатгалын зах зээл эрчимтэй хөгжиж, даатгалын байгууллагуудын тоо 2009 оноос хойших хугацаанд эрс нэмэгдэх хандлагатай болсон нь даатгалын мэргэжлийн оролцогч компаниуд шинээр байгуулагдаж, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос даатгалын зах зээлд оролцогч мэргэжлийн байгууллагуудын үйл ажиллагааг дэмжиж ажилласантай холбоотой байна.

Даатгалын байгууллагуудын нийт хөрөнгийн хэмжээ өмнөх онуудын мөн үетэй харьцуулахад 2010 онд 38 хувиар, 2011 онд 43,2 хувиар тус тус өсч, 2011 оны 4 дүгээр улиралд 81.2 тэрбум төгрөгт хүрсэн байна. Даатгалын салбарын нийт хураамжийн орлогын хэмжээ тайлант оны 4 дүгээр улиралд 48 тэрбум төгрөг болж өмнөх оны мөн үеийнхээс 1,5 дахин нэмэгдсэн, даатгалын компаниудын өнгөрсөн оны цэвэр ашиг 10.3 тэрбум төгрөгт хүрч өмнөх оныхоос 3 дахин өссөн нь даатгалын байгууллагуудын санхүүгийн чадавхи бэхжиж, цаашид даатгалын салбарын санхүүгийн үзүүлэлтүүд сайжрах төлөвтэй байгааг илтгэн харуулж байна.

Даатгалын салбарын хэмжээнд тайлант хугацаанд даатгалын компаниудын олсон нийт орлого ихээхэн өссөн дүнтэй гарсан нь нэг талаас даатгалын зах зээлийн хамралт нэмэгдэж тэлсэн, нөгөө талаас даатгалын үнэлгээ болон үнийн ерөнхий өсөлттэй холбоотой гэж үзэж болохоор байна.

Даатгалын зах зээлийн статистик үзүүлэлтүүд эерэг хандлагатай, өсөлттэй гарч байгаа хэдий ч даатгалын салбарт дараахь асуудалд анхаарал хандуулах шаардлагатай байна:

1. Даатгалын салбарт эрсдэлийн удирдлагыг нэвтрүүлж, Санхүүгийн зохицуулах хорооноос даатгалын зах зээлийн зохицуулалт, хяналт шалгалтыг сайжруулах зорилтын хүрээнд даатгалын холбогдох хууль тогтоомжийн хэрэгжилтийг хангах чиглэлээр Монголбанк, Сангийн яам зэрэг төрийн болон засгийн газрын байгууллагуудын хоорондын ажлын уялдаа холбоог боловсронгуй болгох нь зүйтэй байна. Юуны өмнө хамтарсан хяналт шалгалтын тогтолцоог нэвтрүүлж мэдээлэл солилцох, яам, агентлаг хоорондын мэдээллийн нэгдсэн сангийн сүлжээ бий болгохоос ажлаа эхлүүлэх боломжтой.

2. Монгол Улсын нутаг дэвсгэр дээр үйл ажиллагаа эрхлэн явуулдаг гадаадын хөрөнгө оруулалттай компаниуд Монгол Улсад даатгалын болон даатгалын мэргэжлийн оролцогчийн үйл ажиллагаа эрхлэх тусгай зөвшөөрөл аваагүй гадаадын даатгалын байгууллагуудад шууд даатгуулах явдал ихээр гарсаар байна. Энэ нь манай дотоодын даатгагчдын эрх ашигт сөргөөр нөлөөлөхөөс гадна гадаадын хөрөнгө оруулалттай аж ахуйн нэгжүүд өөрсдийн зардлыг нэмэгдүүлж, Монгол Улсад татвар төлөхгүй байх нөхцөл бололцоог бүрдүүлж байна.

3. Даатгалын компаниудын санхүүгийн тайлангийн нийт хөрөнгөнд нөөц сангийн эзлэх хувь хэмжээ сүүлийн 3 жил дараалан буурсаар ирсэн нь даатгалын компанийн эрсдэл даах санхүүгийн чадавхид сөргөөр нөлөөлөхөөр байна. Иймд даатгалын актуар тооцооллыг даатгалын байгууллагуудад тууштай нэвтрүүлэх ажлыг дэмжих зорилгоор холбогдох олон улсын байгууллагуудын оролцоотойгоор актуарчдын мэдлэг мэргэшлийг дээшлүүлэхэд чигэлсэн сургалтуудыг зохион байгуулах хэрэгтэй болж байна.

4. Иргэд, даатгуулагчдын санхүүгийн болон даатгалын талаарх мэдлэг боловсролыг дээшлүүлэх ажлыг сайжруулах зорилгоор төрийн болон төрийн бус холбогдох мэргэжлийн байгууллагуудын хамтаар тусгайлсан хөтөлбөр боловсруулж, хэрэгжүүлэх ажлыг зохион үе шаттайгаар байгуулах нь зүйтэй байна.

ДААТГАЛЫН ГАЗАР

